

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/85/2022
Identifikačné číslo spisu:	7111205173
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7111205173.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. J., bývajúcej v I., I. S. XXXX/X, zastúpenej JUDr. Jánom Škrabom, advokátom so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 200 proti žalovanému JUDr. O. H., advokátovi so sídlom v J., F. 3, zastúpenému SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, za účasti intervenienta: KOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, o zaplatenie 91.216,89 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 41/2011, o dovolaní žalobkyne a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. októbra 2021 sp. zn. 9Co/97/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne odmieta.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. októbra 2021 sp. zn. 9Co/97/2020 vo výroku o trovách konania zrušuje a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. februára 2020 č. k. 15C/41/2011-495 pripustil zmenu žaloby, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 91.216,89 eur s 8,75 % úrokom z omeškania ročne od 12.9.2012 do zaplatenia, v prevyšujúcej časti žalobu o zaplatenie úrokov z omeškania zamietol a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému nároku titulom náhrady škody, ktorá jej bola spôsobená pri autonehode, pričom na uplatnenie nárokov zo vzniknutých škôd na zdraví splnomocnila žalovaného, ktorý vzniknuté nároky uplatnil žalobným návrhom zo 16.8.2002 voči Slovenskej poisťovni, a.s. Rozsudkom Okresného súdu vo Svidníku z 24. októbra 2007 č. k. 4C/416/2002-153 jej bola priznaná náhrada škody na zdraví z titulu bolestného vo výške 30.472,02 eur a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 60.744,87 eur vo vzťahu k žalovanej 1/, ktorou bola Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. januára 2009 č. k. 8Co/11/2008-185 rozsudok Okresného súdu Svidník, vo vzťahu k tejto žalovanej

zmenil tak, že žalobu zamietol dôvodiac nedostatkom pasívnej legitímácie. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa dovolanie, ktoré dovolací súd zamietol s poukazom na nedostatok pasívnej legitímácie na žalovanej strane a okrem toho poukázal na § 9 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb., v súvislosti s ktorým žalobkyni nevzniklo právo uplatniť si nároky na zvýšenie odškodnenia na súde proti poisťovni. Vzhľadom na to, že žalovaný ako splnomocnený právny zástupca žalobkyne nezažaloval vzniknutú škodu priamo voči vodičovi vozidla, ktorý zapríčinil vznik škodovej udalosti, v súvislosti s ktorou utrpela škodu na zdraví a keďže nesprávne označil žalovaného v žalobnom návrhu, ktorý bol zamietnutý z dôvodov procesných väd, žiadala, aby súd zaviazal žalovaného k povinnosti nahradiť jej škodu.

1.2. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že skorším medzitimným rozsudkom z 19. novembra 2013 č. k. 15C/41/2017-56 rozhodol, že nárok žalobkyne na náhradu škody nie je premlčaný. Odvolací súd uznesením z 7. októbra 2014 č. k. 1Co/55/2014-74 zrušil tento medzitimný rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Ďalší rozsudok z 28. júna 2016 č. k. 15C/41/2011-171, ktorým súd prvej inštancie žalobe vyhovel, bol zrušený uznesením z 29. novembra 2018 č. k. 9Co/9/2018-323, keď odvolací súd vyslovil názor, že vzhľadom na nové skutkové okolnosti, ako aj vzhľadom na vyvíjajúcu sa súdnu prax v otázke premlčania je potrebné vychádzať z názoru, že škoda spočívajúca v nedobytnosti pohľadávky veriteľovi nevzniká iba samotným uplynutím premlčacej doby, ale okamihom, kedy je vzhľadom k okolnostiam prípadu nepochybné, že dlžník dobrovoľne odmieta plniť a neuspokojená pohľadávka veriteľa je súdne nevykonateľná. Záver, kedy a z akých dôvodov taká situácia v konkrétnom prípade nastala, je otázkou skutkových zistení.

1.3 Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že nárok žalobkyne nie je premlčaný a žalovaný zodpovedá za vznik škody spôsobenej jej v rozsahu 91.216,89 eur. Skutkovo súd prvej inštancie ustálil, že na Okresnom súde Svidník bola podaná dňa 19. augusta 2002 v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/416/2002 žaloba žalobkyne C. J. zastúpenej JUDr. O. H., advokátom na základe ňou udeleného plnomocenstva z 18.5.2002 proti žalovanej Slovenskej poisťovni a.s., vo veci náhrady škody na zdraví s príslušenstvom. Žalobkyňa ako poškodená uplatnila na príslušnom súde svoje nároky titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Na pojednávaní dňa 23.1.2003 Mgr. K. za JUDr. O. H. ako právneho zástupcu žalobkyne navrhol zmenu obchodného mena žalovaného na Allianz - Slovenská poisťovňa a. s., Ústredie. Zranenia žalobkyne boli súdnym znalcom ohodnotené na 510 bodov titulom bolestného a 610 bodov titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, čo predstavuje 91.216,89 eur. Na pojednávaní dňa 19.6.2003 JUDr. O. H. o. i. poukázal na označenej žalovanej, ktorá zo zákona má správne byť označená ako Slovenská kancelária poisťovateľov zastúpená Allianz - Slovenskou poisťovňou a.s. Rozsudkom z 23. júna 2003 č. k. 4C/416/2002-73 Okresný súd Svidník zaviazal žalovaného - Slovenskú kanceláriu poisťovateľov zastúpenú Allianz - Slovenskou poisťovňou a.s. na zaplatenie bolestného a sťaženie spoločenského uplatnenia. Uznesením z 30. septembra 2004 č. k. 4Co/392/2003-100 Krajský súd v Prešove zrušil napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu v jeho vyhovujúcej časti a v nadväzujúcich výrokoch o trovách konania a vrátil súdu prvej inštancie vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uložil súdu prvej inštancie opätovne preskúmať otázku vecnej pasívnej legitímácie. Uznesením z 18. septembra 2007 č. k. 4C/416/2002-136 na návrh žalobkyne súd pripustil, aby na žalovanej strane pristúpila - Slovenská kancelária poisťovateľov zastúpená Allianz - Slovenskou poisťovňou, a.s. Rozsudkom z 24. októbra 2007 č. k. 4C/416/2002-153 Okresný súd Svidník zaviazal žalovanú 1/ Allianz - Slovenskú poisťovňu, a.s. k povinnosti zaplatiť žalobkyni na bolestnom sumu 918.000,- Sk s príslušenstvom a na sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 1.830.000,- Sk s príslušenstvom. Žalobu proti žalovanej 2/ Slovenskej kancelárii poisťovateľov zastúpenej Allianz - Slovenskou poisťovňou, a.s. zamietol z dôvodu premlčania nároku, lebo vstúpila do konania až na základe návrhu žalobkyne z 28.8.2007. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. januára 2009 č. k. 8Co/11/2008-185 zmenil rozsudok tak, že žalobu proti žalovanej 1/ zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie. Na zdôvodnenie uviedol, že nositeľom práv a povinností mohla byť jedine Slovenská kancelária poisťovateľov. Proti výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd zamietol žalobu voči žalovanej 2/ žiadna zo strán nepodala odvolanie, preto tento výrok odvolací súd nepreskúmaval. Žalobkyňa podala dovolanie, ktoré dovolací súd rozsudkom z 31. augusta 2010 sp. zn. 2Cdo/151/2009 zamietol, lebo rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny.

1.4 Subjektívna premlčacia doba na uplatnenie nároku podľa názoru súdu prvej inštancie začala plynúť žalobkyni dňom doručenia rozsudku Krajského súdu v Prešove jej právnomu zástupcovi JUDr. S. C., t. j. dňa 26.2.2009. Týmto rozsudkom odvolací súd zmenil rozsudok Okresného súdu Svidník tak, že

žalobu voči žalovanej 1/ zamietol. Súd preto neakceptoval námietku žalovaného, že dlžník - Slovenská kancelária poisťovateľov voči žalobkyni vzniesla námietku premĺčania už na pojednávaní dňa 24.10.2007. Súd prvej inštancie tak ustálil, že žaloba bola zo strany žalobkyne podaná v rámci plynutia subjektívnej dvojročnej premĺčanej doby. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno a na základe predložených listinných dôkazov preukázala, že zo strany žalovaného došlo k porušeniu právnej povinnosti správne označiť žalovanú stranu, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti na strane žalovaného a stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. októbra 2021 sp. zn. 9Co/97/2020 vo vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol a stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu rozsudok súdu prvej inštancie je založený na nesprávnom právnom posúdení vo vzťahu k začiatku plynutiu subjektívnej premĺčanej doby na uplatnenie nároku na náhradu škody, spočívajúcej v nevykonalnosti pohľadávky. Pri riešení otázky premĺčania nároku na náhradu škody spôsobenej advokátom klientovi, je nevyhnutné v prvom rade vymedziť, aká ujma má byť uhradená. Prípadný vznik škody predstavovaný stratou majetkového prínosu, ktorý poškodený mohol pri obvyklom chode udalostí očakávať, bez pochybenia advokáta pri výkone advokácie, predpokladá, že nárok oprávnenej osoby proti osobe povinnej, nemôže už byť uspokojený ani vymáhaný. Ujmou, ktorej náhrady sa žalobkyňa domáha, je teda škoda spočívajúca v strate majetkového prínosu, t. j. v strate pohľadávky. K vzniku škody spočívajúcej v strate pohľadávky dochádza okamihom, kedy je vzhľadom k okolnostiam prípadu nepochybné, že pohľadávka voči dlžníkovi je nevykonalná. Ak nenastala taká situácia už skôr, potom škoda spôsobená neuspokojením nevykonalnej pohľadávky vzniká práve okamihom, kedy dlžníkom bola námietka premĺčania vznesená, a k tomuto okamihu sa viaže začiatok plynutia objektívnej premĺčanej doby. Plynutie subjektívnej premĺčanej doby na uplatnení nároku na náhradu škody spôsobenej stratou pohľadávky potom začína toho dňa, kedy sa poškodený dozvedel o skutočnosti, že proti jeho pohľadávke na náhradu škody bola vznesená námietka premĺčania, lebo toto sú tie skutkové okolnosti, na ktorých základe možno dôvodiť vznik škody a približne i jej rozsah. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na svoje zrušujúce uznesenie z 29. novembra 2018 sp. zn. 9Co/9/2018.

2.2. Právny názor súdu prvej inštancie tým nemožno považovať za správny, pretože k vzniku škody žalobkyne, spočívajúcej v strate pohľadávky došlo okamihom, kedy bolo nepochybné, že pohľadávka vo vzťahu k Slovenskej kancelárii poisťovateľov je nevykonalná. Škoda bola spôsobená neuspokojením nevymáhateľnej pohľadávky, a preto vznikla v okamihu, kedy dlžník - Slovenská kancelária poisťovateľov, vzniesla námietku premĺčania, t. j. dňa 24.10.2007 v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 4C/416/2002, v dôsledku čoho bola žaloba vo vzťahu k nej zamietnutá. Začiatok subjektívnej premĺčanej doby nemožno odvíjať od okamihu doručenia rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom Slovenská kancelária poisťovateľov nebola ani stranou v spore. Objektívna trojročná ale aj subjektívna dvojročná premĺčacia lehota na uplatnenie nároku žalobkyni, tak začala plynúť 24.10.2007 a uplynula 24.10.2010, resp. 24.10.2009. Ak žalobkyňa uplatnila nárok žalobou na súde dňa 22.2.2011, námietka premĺčania vznesená žalovaným je dôvodná.

2.3. O trovách konania rozhodol odvolací súd tak, že nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov konania s poukazom na § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 257 CSP. Žalobkyňa síce bola v konaní neúspešnou, keďže jej žaloba bola zamietnutá, avšak mal za to, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, spočívajúce v okolnostiach samotnej veci, za ktoré je potrebné považovať samotnú povahu uplatneného nároku vychádzajúceho zo základu, ktorým je poškodenie na zdraví žalobkyne, preto odvolací súd dospel k záveru, že úspešnému žalovanému náhradu trov konania nemožno voči žalobkyni priznať.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP. Dovolateľka žiadala, aby najvyšší súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdí a zároveň žiadala priznať trovy dovolacieho konania.

3.1 Dovolateľka namietala nesprávne posúdenie premĺčanej doby. Súd prvej inštancie už prvým

rozsudkom rozhodol o tom, že jej právo nie je premlčané, čo aj v odôvodnení náležite zdôvodnil, ale odvolací súd zrušil rozsudok a následne po opätovnom rozsudku o vyhovení žalobe, opätovne zrušil rozsudok a vrátil vec súdu prvej inštancie na nové prejednanie. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa len okrajovo zaoberá premlčaním nároku na vznesenú námietku žalovaného, keď bez dokazovania a nariadenia pojednávania vo veci zvrátil skutkový stav tak, že jej právo je premlčané. Dovolateľka argumentovala tiež nepreskúmateľnosťou napadnutého rozsudku. Odvolací súd podľa dovolateľky neprijal presvedčivý a spravodlivý záver po zistení skutkového stavu súdom prvej inštancie, dokazovanie nevykonával, neuviedol odkiaľ vzal svoj dôvod o uplatnení námietky premlčania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie odmietnuť a žiadal priznať trovy dovolacieho konania. Poukázal na to, že sa javí, že dovolanie nebolo platne podpísané, a tým podané v zákonom stanovenej podobe. K dovolaciemu dôvodu uviedol, že obsahové vady odôvodnenia spravidla nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd v napadnutom rozsudku preskúmateľným spôsobom ozrejmil sporovým stranám, z akých dôvodov považuje nárok žalobkyne na náhradu škody za premlčaný.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým odvolací súd nepriznal stranám nárok na náhradu trov konania podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Dovolateľ žiadal, aby najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5.1 Dovolateľ namietol, že odvolací súd v rozpore so závermi doktríny a praxe najvyšších súdnych autorít vylúčil nárok na náhradu trov v konaniach, ktorých základ spočíva v poškodení zdravia, keď aplikoval § 257 CSP iba na základe povahy predmetu konania. Dovolateľ zároveň namietol, že ak má súd v úmysle aplikovať moderačné právo, je povinný umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila. Nemožno, aby súd dospel, že je potrebné aplikovať § 257 CSP a strane, ktorá by inak mala na trovy nárok, to neoznámi, pričom by sa to dozvedela až z rozhodnutia.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhla dovolanie odmietnuť a priznať trovy dovolacieho konania. Poukázala na to, že v rozhodnutí vo veci samej bolo použitie § 257 CSP odvolacím súdom vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci, jej vek a majetkové pomery, aplikované správne. Navyše nie sú naplnené zákonné podmienky na prípustnosť dovolania.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] po zistení, že dovolania procesných strán boli podané v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť a dovolanie žalovaného je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie žalobkyne

9. Dovolateľka namietala v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP nedostatky odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a nesprávne právne posúdenie premlčacej doby, ako aj to, že odvolací súd bez dokazovania a nariadenia pojednávania vo veci zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie.

10. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. V súvislosti s výhradou žalobkyne o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu si je potrebné uvedomiť, že princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo procesnej strany na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018 a pod.).

15. Dovolací súd je si vedomý, že podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15.1. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu však nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľky, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie obsahuje primerané vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, pričom treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť uznesenia odvolacieho súdu s potvrdzovaným uznesením vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu.

16. Podľa najvyššieho súdu z odôvodnenia rozhodnutí nižších súdov, chápaných v ich organickej jednote ako celku (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinstančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru o premlčaní práva

žalobkyne a tým nemožnosti priznať žalobkyni uplatnený nárok, pretože ho na súde neuplatnila včas a žalovaný účinne vzniesol námietku premĺčania. Odvolací súd v napadnutom rozsudku (body 19 až 28) zrozumiteľne vysvetlil, kedy dochádza k vzniku ujmy (škody) spočívajúcej v strate pohľadávky, o ktorú stratu pohľadávky v dôsledku porušenia povinností žalovaného v postavení advokáta, ktorého splnomocnila na zastupovanie pri jej uplatňovaní na súde, oprela žalobkyňa uplatnený nárok, práve ku ktorému okamihu súd viaže začiatok plynutia objektívnej premĺčacej doby. Odvolací vysvetlil i plynutie subjektívnej premĺčacej doby na uplatnení daného nároku žalobkyne, ktorej začiatok viaže na okamih, kedy sa žalobkyňa dozvedela o skutočnosti, že proti jej pohľadávke uplatnenej v súdnom konaní, v ktorom ju zastupoval žalovaný, bola vznesená námietka premĺčania. Súdu prvej inštancie vytkol, že nerešpektoval jeho právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení ohľadne začiatku plynutia subjektívnej premĺčacej doby, objasnil nesprávnosť jeho záverov. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu, odôvodnenie má všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Žalobkyňa preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený.

17. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

18. Dovolací súd preto uzatvára, že odvolací súd nemožnosť priznať žalobkyni premĺčané právo, pre vznesenú námietku premĺčania žalovaným odôvodnil spôsobom, ktorý napĺňa minimálne štandard kvality súdneho rozhodnutia.

19. K námietke nenariadenia odvolacieho pojednávania najvyšší súd zase uvádza, že realizácia procesného oprávnenia strany sporu byť prítomnou na pojednávaní neprichádza do úvahy vtedy, keď súd v súlade so zákonom koná a rozhoduje bez nariadenia pojednávania.

20. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

21. V danom prípade: a/ odvolací súd nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie na zistenie skutočného stavu veci, b/ nariadenie odvolacieho pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem. Vzhľadom na to nebolo povinnosťou odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Procesné strany boli pritom riadne upovedomené o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP). Dovolací súd zdôrazňuje, že vo vzťahu k žalobkyni nedošlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces, nakoľko odvolací súd mal z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie skutkový stav náležite zistený. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať patriace jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplyva.

Dovolanie žalovaného

23. Žalovaný ako dovolateľ namietal nedostatky odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania, nesprávne právne posúdenie a nesprávny procesný postup, keď odvolací súd mu neumožnil vyjadriť sa k aplikácii § 257 CSP.

24. Dovolací súd v prvom rade skúmal, či rozsudok odvolacieho súdu v dovolateľom napadnutým výrokom je rozhodnutím vo veci samej, prípadne konečným rozhodnutím, keďže iba takáto povaha rozhodnutia umožňuje dovolaciemu súdu preskúmať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

25. Dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP je daná, poukazujúc pritom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.“.

26. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením ich súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

27. Podľa právnej doktríny ustanovenie § 257 CSP nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihladiť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (nálezy ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 292/07 a sp. zn. I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (nález ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 727/2000)... Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia (rozsudok ESLP Čepek proti Českej republike, nálezy ÚS ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15). Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz na výpoveď účastníka konania bez toho, aby bolo možné z diel náhrady trov by napr. dostal odôvodnenia napadnutého rozsudku zistiť, z akých dôkazných prostriedkov súd čerpal svoje zistenia pre následný záver o odôvodnenosti aplikovať § 257. Aj podľa ustálenej súdnej praxe (III. ÚS 119/03, 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia 257, ako aj to, v čom súd videl, že išlo o

prípád hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené. (Števček, M.; Ficová, S.; Baricová, J.; Mesiarkinová, S.; Bajánková, J.; Tomašovič, M.; a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 940 - 943). (I. ÚS 153/2018-28).

28. Dovolací súd zistil, že odvolací súd dovolateľa k prípadnej aplikácii § 257 CSP explicitne nevyzval, a teda o podanom odvolaní vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania rozhodol spôsobom, ktorý je arbitrárny, a tým ústavne nesúladný, pretože nevytvoril procesný priestor umožňujúci dovolateľovi vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia. Súd o aplikácii § 257 CSP rozhoduje ex offo, pričom nemôže dospieť k vnútornému presvedčeniu o potrebe aplikovania § 257 CSP bez toho, aby strane, ktorá by inak trovy získala, tento svoj právny názor neoznámil ešte pred prijatím takéhoto rozhodnutia, pričom dotknutá sporová strana by sa o takomto právnom posúdení dozvedela až zo samotného rozhodnutia súdu.

29. Dovolací súd na základe uvedeného tak dospel k záveru, že v rámci rozhodovania o trovách konania došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

30. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi a s poukazom na prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania žalovaného, rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom výroku o trovách konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie, odvolací súd je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.